

Abstrakt:

Východiska: Studie dlouhodobě a opakovaně potvrzují, že prevalence kouření mezi jedinci, kteří se léčí s jinou primární závislostí, dosahuje dvojnásobných až čtyřnásobných počtů, než je tomu v běžné populaci. Přesto větší část služeb pro tyto jedince neposkytuje nějakou formu léčby odvykání kouření a tato tematika není v těchto službách jednoznačně ukotvena. Důležitým aspektem pro integraci a implementaci programů odvykání kouření ve službách pro léčbu závislosti jsou názory a postoje pracovníků, které bývají velmi často k tomuto tématu ambivalentní a tematika je vnímána jako kontroverzní. Postoje a názory pracovníků mohou určovat možnosti a meze práce s problematikou odvykání kouření během léčby jiné primární závislosti.

Cíle práce: Tato studie měla čtyři základní výzkumné cíle, které reflektují výsledky teoreticko-kritické analýzy. Zmapovat názory a postoje pracovníků střednědobé ústavní léčby závislosti k léčbě odvykání kouření v rámci jiné primární závislosti. Zjistit, zdali pracovníci střednědobé ústavní léčby závislosti vnímají kouření jako méně škodlivé než užívání jiných návykových látek. Zjistit, zdali pracovníci střednědobé ústavní léčby závislosti vnímají odvykání kouření jako součást léčby jiné primární závislosti. Zjistit, zdali pracovníci střednědobé ústavní léčby závislosti vnímají odvykání kouření v rámci léčby jiné primární závislosti jako možné negativum pro celkový výsledek léčby.

Metody: Studie byla smíšená. V kvantitativní části byl využit standardizovaný dotazník, který byl upraven pro potřeby této práce. V první části byly mapovány základní sociodemografické údaje. Druhou část tvořilo třináct otázek ve třech doménách, které zjišťovaly postoje a názory pracovníků k odvykání kouření v rámci léčby jiné primární závislosti. Data z dotazníku byla hodnocena pomocí metod deskriptivní statistiky. V kvalitativní části byla využita metoda semistrukturovaných rozhovorů. Data byla analyzována metodou prostého výčtu.

Soubor: Do kvantitativní části bylo zapojeno celkem 60 respondentů. V kvalitativní části studie bylo provedeno celkem 11 semistrukturovaných rozhovorů. V obou částech výzkumu byly respondenty pracovníci střednědobé ústavní péče závislosti z vybrané instituce.

Výsledky: Z výsledků kvantitativní a kvalitativní části výzkumu vyplývá, že postoje a názory k odvykání kouření v rámci léčby jiné primární závislosti byly u respondentů ambivalentní. Tematika není považována za kontroverzní, ale je vnímána spíše okrajově, neboť kvůli odvykání kouření pacienti do léčby nepřicházejí. Kouření je vnímáno jako škodlivější převážně v souvislosti s poškozením zdraví. Celkově je kouření respondenty chápáno jako problematika, která pacienty zásadně neovlivňuje a nepáchá tak zásadní škody ve všech oblastech života jako primární návyková látka, kvůli které jsou v pobytové léčbě. Respondenti ve velké míře souhlasili s tím, že odvykání kouření patří do léčby jiných závislostí, mělo by se řešit v rámci jiné primární závislosti a pacienti jsou v léčbě také proto, aby se věnovali práci s tímto tématem, avšak zároveň je tato tematika vnímána jako téma marginalizované. Výsledky také ukazují, že

respondenti nevnímají zařazení odvykání kouření do léčby primární závislosti jako negativum pro následné výsledky léčby, avšak ve větší míře podporovali názor, že pacientům kouření pomáhá zvládat i tak těžkou situaci a raději by jim kouření nebrali.

Závěr: Výzkum ukázal, že ve vybrané instituci není téma odvykání kouření na straně zaměstnanců tabuizovaným tématem a proaktivně se s ním pracuje, což ukazuje na příležitosti v budoucnosti implementovat a integrovat jednotný program odvykání kouření na všechna oddělení. Mezi zásadní meze patřily ambivalentní názory a postoje respondentů k tomuto tématu. Ve vybrané instituci tato studie napomohla k otevření diskuse nad tématem, jakým způsobem implementovat a integrovat program odvykání kouření v rámci léčby jiné primární závislosti.

Klíčová slova:

kouření – tabák – poradenství – léčba - pobytová léčba - závislost na alkoholu